

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 11128
Tarih : 08.02.2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun ile Elektrik Piyasası Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.08/02/2021

Murat ÇEPNİ
İzmir Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	- Çevre - Plan ve Bütçe
Esas Komisyon	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji
Tarih :	10 Şubat 2021
Esas No:	2/3376

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
08 Şubat 2021
Numara:

TBMM GENEL YRAK
08 Şubat 2021
No. 275228
EBYS'ye AİT DOKÜMANDIR

GEREKÇE

Hidroelektrik Santral (HES), suyun potansiyel enerjisinden yararlanarak elektrik üretilen tesistir. TEİAŞ'ın, Eylül 2020 Kurulum Güç Raporuna göre, Türkiye'de 690 adet Hidroelektrik Enerji Santrali (29.789,8 MW) bulunmaktadır. İnşa aşamasında olan, yapılması planlanan yüzlerce HES Projesi de mevcuttur. Yenilenebilir enerji kaynakları (YEK), doğal gaz, petrol, kömür gibi fosil yakıtlara göre daha temiz, kapasitesi sınırsız, çevreye duyarlı olarak değerlendirilmekte, küresel ısınmayla, iklim değişikliğiyle, çevre kirliliğiyle mücadele aracı olarak görülmekte ve bu nedenle hidroelektrik santrallerinin yapımı teşvik edilmektedir. Bu teşvikler, 2005 yılında çıkarılan 5346 sayılı YEK Kanunu ile YEKDEM (Yenilenebilir enerji kaynaklarını destekleme mekanizması) mekanizması aracılığıyla başlamıştır. YEKDEM; rüzgâr, güneş, jeotermal, biyokütle, biyokütleden elde edilen gaz (çöp gazı dâhil), dalga akıntısı enerjisi, gel-git enerjisi, kanal, nehir ve rezervuar alanı on beş kilometrekarenin altında olan hidroelektrik üretim tesislerine uygulanan destekleme mekanizmasıdır. YEK Kanunu ile 18 Mayıs 2005 tarihinden 2021 tarihine kadar işletmeye girmiş ya da girecek olan üretim tesislerine 10 yıl süre ile destek sağlanmakta ve ürettikleri elektriğe, maksimum sabit bir fiyattan alım garantisi verilmektedir. EPDK 2020 Nihai YEKDEM listesine göre bu teşvikten 461 adet kanal tipli ve rezervuar tipi HES yararlanmaktadır.

EPDK 'ya göre; Türkiye'nin 2020 Nisan ayı sonu itibarıyla 91 bin 564 MW olan kurulu gücü içinde hidrolik enerji, 20 bin 831 MW'ı baraj ve 7 bin 883 MW'ı akarsu olmak üzere toplam 28 bin 714 MW ile yüzde 31,21 paya sahiptir. Türkiye'nin, 2020 Nisan ayı itibarıyla yüzde 102'ler oranında yedek kurulu gücü vardır. Dünya genelinde Yedek Elektrik Gücünün yüzde 20-25 arası olması yeterlidir. Türkiye'de daha fazla enerji ihtiyacı bulunmamaktadır.

HES'ler, tehlikeli atık oluşturmaması, sera gazı salınımının oldukça düşük seviyelerde olması nedenleriyle yenilenebilir enerji kaynakları içerisinde değerlendirilirken, inşası ve işletilmeleri aşamasında çevreye verdikleri zararlar göz ardı edilmektedir. HES projelerinin ömürleri yaklaşık 50 yıldır. HES Projeleri; su alma yapısı (regülatör), su iletimi hatları, yükleme havuzu, cebri borular ve santral ünitelerinden oluşmaktadır. İnşaat süreci beton santrali, taş kırma tesisi, şantiye ve depo alanı gibi bölümleri de kapsamaktadır.

HES'ler, inşaat aşamasında; akarsuların morfolojik yapılarını ciddi derecede tahribata maruz bırakarak, doğal akış düzenini değiştirmektedir. Meydana çıkan gürültü, toz, trafik yaşam alanlarına ve canlılara zarar vermektedir. Tozlar, bitkilerin ışık geçirgenliğini azaltmakta, yaprakların fotosentez hızını ve ağaçların büyüme düzeyini olumsuz etkilemektedir. Çoğu zaman hafriyatın dere yatağına dökülmesi bitkilerin zarar görmesine ve dere yatağının morfolojisinin bozulmasına neden olmaktadır. HES proje alanında yapılan ağaç kesimleri, erozyon oluşma riskini artırmakta, açılan yeni yollar yaban habitatını daraltmaktadır. Ağaç kesilmeleri orman alanlarını yok etmekte, su miktarlarındaki değişimlere bağlı olarak yer altı ve taban suyu seviyelerinde ciddi derecede farklılıklar yaşanmaktadır. Patlatılan dinamitler hava ve toprak kirliliğine yol açmakta, çıkan gürültü seviyesi ise canlı yaşamını ciddi derecede etkilemektedir. HES projelerinin Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) raporlarında gürültünün, yaban hayatı üzerindeki etkileri dikkate alınmamaktadır.

HES'lerin işletme aşamasında, üzerinde bulunduğu dere yatağındaki HES ve regülatörler arasında kalan kısımlarda suyun miktarı ciddi oranda azalmaktadır. Suyun büyük bir bölümü kullandığından akış hızı, akış miktarı, derinliği ve nehrin taban yapısı değişmekte, dereler kurumaktadır. Suyun tutulmasına bağlı olarak mikroklima etkisi hüküm sürmektedir. Nehirlerin akış hızı azaldığından; suyun havalanması ve sudaki çözünmüş oksijen miktarı da azalmaktadır. Oksijenin belirli bir değerin altına düşmesi de suyun sıcaklığını önemli ölçüde değiştirmektedir. Projenin bulunduğu yörede tarım alanları da tahribata uğramakta, toplu balık ölümlerine, balık türlerinin yok olmasına neden olmaktadır. Türkiye genelinde HES projelerinin bulunduğu alanlarda yaşanan bu olumsuzluklara Rize'nin Güneysu ilçesindeki

Gürgen Deresi, Trabzon'un Çaykara ilçesinde bulunan Balkodu Deresinin kuruması ve Karadeniz'de yıllardır yaşanan doğal felaketleri örnek olarak verilebilir.

HES'lerin, yer altı suyunun miktarını önemli ölçüde azaltması neticesinde akar suyun kıyısında taşkın ve sel kontrolünü sağlayan bitki örtüsü tehdit altına girmektedir. İşletme döneminde, nehirlerden denizlere taşınan sediment miktarı azaldığından alt havzalardaki habitat ve biyolojik çeşitlilik buna bağlı olarak etkilenmekte, delta yapılarına yeterince sediment ulaşamamasından dolayı kıyı erozyonu riski artmaktadır.

HES'ler yenilenebilir kaynakları içerisinde yer alsalar dahi çoğu zaman doğal yaşama, tarım ve hayvancılığa telafi edilemez zararlar vermektedir. Çoğu HES projesi ÇED sürecinden muaf tutulduğundan planlama ve faaliyete geçti dönemde neden olacağı ekoloji yıkımlar da öngörülmemektedir. Üretim lisansı ve ÇED sürecinde her bir proje kendi bölgesi içerisinde doğal hayat ile entegre bir şekilde düşünülerek değerlendirilmelidir. Su kullanımı anlaşmalarıyla, suyun kullanımı şirketlere verildiğinden halkın su kullanım hakkı da elinden alınmaktadır. HES'ler nedeniyle, suda yaşayan bütün canlıların, yaşamı tehlikeye girmekte, yaşam alanları yok olmakta, tarımsal üretim yapılamaz hale gelmektedir. Yeraltı ve yerüstü suları birbirini besleyememekte, sulak alanlar tümüyle kurumaktadır. Hidroelektrik santrallerin neden olduğu yıkımlardan dolayı insanlar kendi topraklarından göç etmek zorunda kalmaktadır. HES'lerin olumsuz çevresel etkileri nedeniyle oluşan doğa talanına karşı meslek odaları, demokratik kitle örgütleri, ekoloji örgütleri ve yöre halkı; enerji şirketlerine karşı hukuksal mücadele vermek zorunda kalmaktadır. Ekolojik yıkımlara neden olduğundan Hidroelektrik Enerji Santrallerinin Yenilenebilir Enerji Kapsamından ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizmasından çıkartılması gerekmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Bu madde ile Hidroelektrik Enerji Santrallerinin; doğaya, çevreye, tarım alanlarına, insan ve canlıların sağlığına verdiği zararlar nedeniyle, 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinde yer alan Yenilenebilir enerji kaynaklarının (YEK) yeniden düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 2- Hidroelektrik enerji santralleri yenilenebilir enerji statüsünde olmadığından dolayı, 5346 sayılı Kanunun, Yenilenebilir Enerji Kaynaklarından Elektrik Enerjisi Üretiminde Uygulanacak Usul ve Esaslarda yer alan YEK Destekleme Mekanizmasından çıkartılması amaçlanmaktadır.

MADDE 3- Hidroelektrik Enerji Santralleri yenilenebilir enerji statüsünde olmadığından dolayı, 29/12/2010 tarihli ve 6094 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun gereğince düzenlenen 5346 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı Cetvelin yeniden düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 4-14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 24 üncü maddesinin yeniden düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 5- Yürürlük maddesidir.

MADDE 6- Yürütme maddesidir.

**YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARININ ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİMİ
AMAÇLI KULLANIMINA İLİŞKİN KANUN İLE ELEKTRİK PİYASASI
KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 10/5/2005 tarihli ve 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinde yer alan “Hidrolik, rüzgâr” ibaresi “Rüzgâr” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 5346 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrası ile 8 inci maddesinin dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmış; bu Kanuna ekli (I) sayılı Cetvelin (a. Hidroelektrik üretim tesisi) sırası bu cetvelden çıkarılmıştır.

MADDE 3- 5346 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı Cetvelin (A- Hidroelektrik üretim tesisi) sırası bu cetvelden çıkarılmıştır.

MADDE 4- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 24 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ve 5346 sayılı Kanun” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 5- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.